04/04/2020

Μητροπολίτης Μάνης: “Περί της Θείας Μεταλήψεως”

/ Γνώμες

Του Σεβ. Μητροπολίτου Μάνης κ. Χρυσοστόμου Γ’

Τό κέντρο τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ Θεία Μετάληψη. Εἶναι ὁ πυρήν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία πιστή στήν θεία ἐντολή τοῦ Κυρίου τελεῖ ἀδιακόπως τό μέγα Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Ἐκκλησία καί Θεία Εὐχαριστία ταὐτίζονται. **Δέν νοεῖται Ἐκκλησία χωρίς Θεία Εὐχαριστία καί Θεία Εὐχαριστία χωρίς Θεία Μετάληψη ἀπό τούς πιστούς χριστιανούς.** Χριστιανός σημαίνει συμμετοχή στήν Θεία Μετάληψη, τήν θεία Κοινωνία, ὅπου ὁ πιστός «συνανακιρνᾶται» μέ τό Θεό (ἅγ. Κύριλλος Ἀλεξανδρείας) γίνεται «σύσσωμος Χριστοῦ» (Ἰω. Δαμασκηνός), «συνυφαίνει καί συνάπτει αὐτόν, μέ τήν θεία φύση» (Ἰ. Χρυσόστομος).

Τί εἶναι λοιπόν ἡ θεία Μετάληψη; Είναι τό ἱερότατο Μυστήριο, ὅπου ὁ πιστεύων χριστιανός μεταλαμβάνει ὑπό μέν τό εἶδος τοῦ ἁγιασμένου ἄρτου, αὐτοῦ τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, ὑπό δέ τό εἶδος τοῦ ἁγιασμένου οἴνου, αὐτοῦ τοῦ Αἵματος

τοῦ Χριστοῦ, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καί εἰς ζωήν τήν αἰώνιον. Τό πώς γίνεται ἡ μεταβολή αὐτή τοῦ ἄρτου καί τοῦ οἴνου σέ Σῶμα καί Αἷμα Χριστοῦ δέν δυνάμεθα νά ἐννοήσουμε. Οὔτε τόν λόγον, οὔτε τόν τρόπον. Μόνον μέ τό φῶς τῆς πίστεως προσεγγίζεται τό Μυστήριον, γιατί τά πάντα ἐν τῷ Χριστῷ εἶναι θεῖον μυστήριον. Μυστήριον τοῦ ὁποίου ἡ ἐμπειρία ἐνέχει λυτρωτικόν χαρακτῆρα γιά τόν πιστόν. Αὐτή ἡ ἐμπειρία ἐπιφυλάσσεται ὡς ἀποκάλυψη γιά τούς πιστεύοντας, γι' αὐτό καί ἡ ἐντολή εἶναι:«Μή δῶτε τό ἅγιον τοῖς κυσί μηδέ βάλητε τούς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων» (Ματθ. ζ',6). Στήν ἀρχαία Ἐκκλησία πρόσεχαν πολύ αὐτό τό σημεῖο καί κατεβάλλοντο προσπάθειες γιά τήν διαφύλαξη τοῦ ἀπορρήτου τῶν μυστηρίων τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας. Ἡ ἀποκάλυψη γίνεται κατά τήν δυναμικότητα καί δεκτικότητα τῶν πιστῶν «καθώς ἠδύναντο». Ἡ τάξη τῶν «κατηχουμένων» καί τῶν «φωτιζομένων» ὑπηρετοῦσε αὐτόν ἀκριβῶς τόν σκοπό. Ἡ Θεία Εὐχαριστία, τό κορυφαῖο Μυστήριο ἔμεινε τό «σεσιγημένον Μυστήριο», πρό τοῦ Ὁποίου «σιγᾶ πᾶσα σάρξ βροτεία καί στέκεται μετά φόβου καί τρόμου». (Ὕμνος ἀντί Χερουβικοῦ κατά τό Μ. Σάββατο). Ἔχει λοιπόν χαρακτῆρα μυστηριακό, ὑπερκόσμιο καί δέν κατανοεῖται μέ λογικά κριτήρια, γήϊνα καί ἀνθρώπινα. Μάλιστα οἱ σχετικές «Κατηχήσεις» τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας χειραγωγοῦν τά νέα μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἔνδον τοῦ καταπετάσματος, ὅπου τελοῦνται τά ἀνερμήνευτα καί ὑπέρ τήν ἀνθρώπινη λογική Θεία Μυστήρια. Ὁ Ἰ. Χρυσόστομος λέγει πρός τούς νεοφωτίστους: «Ὅλοι λοιπόν ὅσοι ἀξιωθήκατε νά ἐγγραφεῖτε στήν ἐπουράνια αὐτή βίβλο, προσφέρατε πλούσια τήν πίστη σας καί ὑγιῆ τό λογισμό σας. Γιατί τά ὅσα γίνονται ἐδῶ χρειάζονται πίστη καί τά μάτια τῆς ψυχῆς, ὥστε νά μή προσέχει κανείς μόνο τά ὅσα βλέπει, ἀλλ' ὁρμώμενος ἀπ' αὐτά νά φαντάζεται καί ἐκεῖνα πού δέν βλέπονται. Γιατί τέτοια εἶναι τά μάτια τῆς πίστεως˙ ὅπως ἀκριβῶς δηλαδή τά μάτια τοῦ σώματος μποροῦν νά βλέπουν ἐκεῖνα μόνο πού ὑποπίπτουν στήν αἴσθηση, ἔτσι καί τά μάτια τῆς πίστεως βλέπουν τά ἀντίθετα μ' ἐκεῖνα. Γιατί τίποτε ἀπό τά ὁρατά δέν βλέπουν ἀλλ' ἐκεῖνα πού δέν βλέπονται τά βλέπουν αὐτά ἔτσι, σάν νά βρίσκονται μπροστά στά μάτια μας. Καθόσον αὐτό εἶναι πίστη, τό νά βλέπει σάν ὁρατά ἐκεῖνα πού δέν βλέπονται». (ΕΠΕ, 30, Κατήχησις, ΙΙ,9). Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ νοησιαρχία καί ὁ ὀρθολογισμός ἀπωθεῖ τό μυστήριον, ἀλλά τοῦτο εἶναι θεμέλιον τῆς ὕπαρξης τοῦ ἀνθρώπου ἀκριβῶς γιατί εἶναι ὄν πού θρησκεύει, πού «αἴρει τήν ψυχήν του» πρός τόν Θεόν καί αὐτά εἶναι μυστήρια πού δέν ἐξηγοῦνται. Ἀφήνονται στή πανσοφία τοῦ Θεοῦ. Πολύ εὔστοχα ἐν προκειμένῳ ἡ Ἐκκλησία μεταλαμβάνει καί τά νήπια, γιατί ἡ Θ. Μετάληψη δέν εἶναι θέμα λογικῆς. Ἐδῶ ἔχουμε ὄχι τό παράλογο ἀλλά τό ὑπέρλογο.

Τό Μυστήριο αὐτό τῆς Θ. Εὐχαριστίας καί κατά συνέπειαν τῆς Θ. Μεταλήψεως ἤ Θ. Κοινωνίας εἶναι θεοσύστατο Μυστήριο. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός τό ἵδρυσε καί τό παρέδωσε στήν Ἐκκλησία κατά τόν ἀκόλουθο τρόπο. Στό ὑπερῷο τῶν Ἱεροσολύμων, πρό τοῦ Ἁγίου Του Πάθους συνέβη τοῦτο:

«Ἐσθιόντων δέ αὐτῶν λαβών ὁ Ἰησοῦς τόν ἄρτον καί εὐχαριστήσας ἔκλασε (= τεμάχισε) καί ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς καί εἶπε· λάβετε φάγετε· τοῦτο ἐστι τό σῶμα μου· καί λαβών τό ποτήριον καί εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· τοῦτο ἐστι τό αἷμα μου τό τῆς καινῆς διαθήκης τό περί πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.» (Ματθ. 26,26-28). Τοῦτο ποιεῖται εἰς τήν ἐμήν ἀνάμνησιν». (Λουκ. 22,19). Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι δέν εἶπε συμβολίζει τό σῶμα μου, ἀλλά εἶπε εἶναι τό Σῶμα μου. Τό ἴδιο καί γιά τό Αἷμα Του καί τοῦτο «ποιεῖται» σέ χρόνο ἐνεστώτα πού δηλώνει συνέχεια, διάρκεια, ἕως τῆς συντελείας τῶν αἰώνων. Μάλιστα οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας τονίζουν ὅτι ἡ Θ. Εὐχαριστία εἶναι ἀναίμακτος θυσία διότι ἔτσι ἔπρεπε νά εἶναι γιά τήν ἀνθρώπινη δική μας προσέγγιση. Ὁ ἅγ. Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος ὀνομάζει ἀκριβῶς τήν Ἁγία Τράπεζα «θυσιαστήριον». Καί τό μέγιστον θαῦμα τῆς μεταβολῆς τοῦ ἄρτου καί τοῦ οἴνου σέ Σῶμα καί Αἷμα Χριστοῦ ἐπιτελεῖ τό Πανάγιον Πνεῦμα ὥστε ὑπέροχα ὁ Ἰ. Δαμασκηνός νά λέγει: «Εἰ τόν τρόπον ἐπιζητεῖς, πώς γίνεται, ἀρκεῖ σοι ἀκοῦσαι, ὅτι διά Πνεύματος Ἁγίου, ὥσπερ καί ἐκ τῆς ἁγίας Θεοτόκου διά Πνεύματος ἁγίου ἑαυτῷ καί ἐν ἑαυτῷ ὁ Κύριος σάρκα ὑπεσπάσατο καί πλέον οὐδέν γινώσκωμεν, ἀλλ’ ὅτι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἀληθής ἐστι καί ἐνεργής καί παντοδύναμος» (P.G. 94,1145). Καί βλέπουμε, κατά τήν Θ. Μετάληψη μέ τά χοϊκά μάτια μας ἄρτον καί οἶνον καί γευόμεθα ταῦτα, γιατί ἔτσι πρέπει γιά τήν ἀνθρώπινη δυνατότητα καί συνάμα ἀδυναμία μας, ἀλλά ὑπό τά εἴδη ἄρτου καί οἴνου, αὐτό τοῦτο τό τίμιον καί πανάγιον Σῶμα καί τίμιον καί πανάγιον καί ζωηρόν Αἷμα τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεταλαμβάνομεν εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καί εἰς ζωήν αἰώνιον. Αὐτό πιστεύουμε καί αὐτό ὁμολογοῦμεν.

Ἔτσι αὐτή εἶναι ἡ σύσταση καί ἡ παράδοση τοῦ Μυστηρίου. Καί αὐτή εἶναι ἡ πράξη καί ἡ ζωή τῆς Ἐκκλησίας ἀπ’ τήν πρώτη της στιγμή. Οἱ πρῶτοι χριστιανοί μετά τήν κάθοδο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατά τήν Πεντηκοστή: «Ἦσαν προσκαρτεροῦντες (=ἀφοσιωμένοι) τῇ διδασκαλίᾳ τῶν Ἀποστόλων καί τῇ κοινωνίᾳ καί τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καί ταῖς προσευχαῖς» (Πράξ. β’, 42).

Βασική πεποίθηση κάθε Ὀρθοδόξου Χριστιανοῦ εἶναι ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ δέν ἦλθε στή γῆ μας γιά νά μᾶς δώσει μόνο μιά ὑπέροχη καί ὑψηλοῦ ἐπιπέδου διδασκαλία, ἀλλά γιά νά προσφέρει τή θυσία τοῦ σώματός Του καί τοῦ αἵματός Του. Καί αὐτή ἡ θυσία πρέπει νά διαιωνίζεται, ὥστε οἱ πιστεύοντες εἰς Αὐτόν νά κοινωνοῦν αὐτό τό σῶμα Του καί τό αἷμα Του. Αὐτή εἶναι ἡ κατάληξη τῆς θείας διδασκαλίας Του.

Ἡ θεία Λειτουργία, ἡ θεία Εὐχαριστία τελεῖται γιά νά μεταλάβουν οἱ πιστοί Σῶμα καί Αἷμα Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καί εἰς ζωήν αἰώνιον. Δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει

ἀληθής συνειδητός χριστιανός χωρίς Θεία Μετάληψη. **Δέν μπορεῖ νά ζήσει πνευματικά ὁ χριστιανός ἔχοντας ἀποχή ἀπό τήν Θ. Κοινωνία. Εἶναι θεῖα τά λόγια: «Λάβετε φάγετε…» «Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες…». Λόγια σαφῆ, ἱερά, λόγοι Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καί Λυτρωτή μας.** Τήν ἐπαύριον τοῦ θαύματος τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν ἄρτων εἶπε ἀκόμη ὁ αἰώνιος Διδάσκαλος: «Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς˙ ἐάν τις φάγη ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τόν αἰῶνα, καί ὁ ἄρτος δέ ὅν ἐγώ δώσω, ἡ σάρξ μου ἐστιν, ἥν ἐγώ δώσω ὑπέρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς» (Ἰω., 6,51).

Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι καί στήν μεταποστολική ἐποχή, οἱ διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων τονίζουν τό γεγονός τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου τοῦ Κυρίου. Ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας, ὁ Θεοφόρος γράφει πρός τούς χριστιανούς τῆς Ἐφέσου: «Σπουδάζετε οὖν πυκνότερον συνέρχεσθαι εἰς εὐχαριστίαν Θεοῦ καί εἰς δόξαν… ἕνα ἄρτον κλῶντες, ὅς ἐστι φάρμακον ἀθανασίας, ἀντίδοτος τοῦ μή ἀποθανεῖν, ἀλλά ζῆν ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ διά παντός». (Πρός Ἐφεσ. XIII καί XX). Τό ἀρχαῖο σύγγραμμα πού ὀνομάζεται «Διδαχή τῶν Ἀποστόλων» πιστοποιεῖ τήν σταθερή πίστη τῶν χριστιανῶν τῶν πρώτων αἰώνων, ὅτι τό Μυστήριο εἶναι ἀληθινή τροφή τῆς ψυχῆς. Μία εὐχή πρός τόν Θεόν λέγει: «Εὐχαριστοῦμεν σοι, πάτερ ἅγιε, ὑπέρ τοῦ ἁγίου ὀνόματός σου, οὗ κατεσκήνωσας ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, καί ὑπέρ τῆς γνώσεως καί πίστεως καί ἀθανασίας, ἧς ἐγνώρισας ἡμῖν διά Ἰησοῦ τοῦ παιδός σου˙ σοί ἡ δόξα εἰς τούς αἰῶνας. Σύ, δέσποτα παντοκράτορ, ἔκτισας τά πάντα ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου, τροφήν τε καί ποτόν ἔδωκας τοῖς ἀνθρώποις εἰς ἀπόλαυσιν, ἵνα σοι εὐχαριστήσωσιν, ἡμῖν δέ ἐχαρίσω πνευματικήν τροφήν καί ποτόν καί ζωήν αἰώνιον διά τοῦ παιδός σου». (Διδαχή Ἁγ. Ἀποστόλων,X,2). Τόν ἑπόμενο αἰῶνα, τόσον ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεύς ὅσον καί ὁ Ἱ. Κυπριανός Καρχηδόνος ἐπαναλαμβάνουν ὅτι ἔχουμε ἀνάγκη αὐτῆς τῆς θείας Μεταλήψεως, τῆς θείας Κοινωνίας.

Πολύ περισσότερο οἱ τρεῖς μεγάλοι ἱεράρχες Μέγας Βασίλειος, Ἅγ. Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καί Ἱ. Χρυσόστομος ἐπιμένουν στό θέμα αὐτό καί ἀναπτύσσουν μέ πολλά παραδείγματα τήν σπουδαιότητα καί ἀναγκαιότητα τοῦ μοναδικοῦ μυστηρίου τῆς θείας «μετουσίας». Τό ἴδιο ἐπαναλαμβάνουν ὁ Κύριλλος Ἱεροσολύμων καί ὁ Μάξιμος ὁ ὁμολογητής, καθώς καί ὁ Συμεών ὁ νέος θεολόγος μέ συγκλονιστικές ἐκφράσεις καί ἀργότερα οἱ δύο κορυφαῖοι Βυζαντινοί θεολόγοι Γρηγόριος Παλαμᾶς καί Νικόλαος Καβάσιλας τονίζοντας ὅτι τό μυστήριο τῆς Θείας Κοινωνίας εἶναι ἀληθής βρῶσις καί πόσις εἰς ζωήν αἰώνιον.

Τήν μεγάλη αὐτή ἀλήθεια ἀνακαλύπτουν καί πάλι ἐν καιρῷ Τουρκοκρατίας, οἱ δύο σοφοί ἅγιοι Μακάριος Νοταρᾶς καί Νικόδημος Ἁγιορείτης καί τήν ἀναπτύσσουν

στό βιβλίο τους «Περί τῆς συνεχοῦς μεταλήψεως τῶν ἀχράντων τοῦ Χριστοῦ Μυστηρίων» (1783) μέ πολλές μαρτυρίες ἁγίων Πατέρων. Γράφουν πολύ χαρακτηριστικά: «Ἀπό τήν τράπεζαν τῶν σωματικῶν φαγητῶν, ἄν μᾶς ὑστερήσῃ τις μίαν μόνην ἡμέραν, λυπούμεθα, ἀδημονοῦμεν καί μᾶς φαίνεται μέγα κακόν˙ ἀπό δέ τήν πνευματικήν καί οὐράνιαν τράπεζαν τῶν θείων μυστηρίων, ἄν ὑστερηθῶμεν... καί μῆνας ὁλοκλήρους, δέν τό νομίζομεν κακόν... Ἄχ, ἀδελφοί... καί νά ἐβλέπαμεν μίαν φοράν μέ τούς νοητούς ὀφθαλμούς τῆς ψυχῆς μας, ποῖα ὑψηλά καί πόσον μεγάλα ἀγαθά ὑστερούμεθα, μή μεταλαμβάνοντες συνεχῶς, τότε, ναί, ἠθέλαμεν βάλει ὅλα μας τά δυνατά νά ἑτοιμαζώμεθα καί νά μεταλαμβάνωμεν, ἄν ἦτο τρόπος, κάθε ἡμέραν» (σ.74). Τίς θέσεις αὐτές ἐπιβεβαίωσε τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἐπί Πατριάρχου Γρηγορίου Ε’ τοῦ ἐθνομάρτυρος τό 1819 τονίζοντας ὅτι ἔχουν χρέος «οἱ εὐσεβεῖς ἐν ἑκάστῃ ἱερᾷ μυσταγωγίᾳ νά προσέρχωνται καί νά μεταλαμβάνωσι...» Ἰδιαίτερα οἱ Κολλυβάδες Πατέρες συνέχισαν τήν ἀξία καί σημασία τῆς συχνῆς θείας Μεταλήψεως. Ἀργότερα ὁ Ἅγιος Νεκτάριος θά ὑπογραμμίσει ὅτι στό Μυστήριο τῆς θείας Εὐχαριστίας λαμβάνει χώρα τό «θαῦμα τῶν θαυμάτων». Γράφει στή μελέτη του «Περί θείων Μυστηρίων»: «Τό παραδοθέν παρά τοῦ Κυρίου μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας εἶναι τό ἀνώτερον ὅλων τῶν μυστηρίων εἶναι τό θαυμασιώτερον τῶν θαυμάτων, ὅσα ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἐξετέλεσεν˙ εἶναι τό ὑψηλότερον ἐξ’ ὅσων ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ ἐπενόησεν˙ εἶναι δέ καί τό τιμιώτερον ὅλων τῶν χαρισμάτων, ὅσα ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐχαρίσατο τοῖς ἀνθρώποις... διό καί δικαίως τό θαῦμα τῶν θαυμάτων καί τό μυστήριον τῶν μυστηρίων δύναται νά κληθῇ καί νά θεωρηθῇ».

Ὅσον ἀφορᾶ τήν μετάδοση τῆς Θ. Κοινωνίας στούς πιστούς ἱστορικῶς ἔχει ὡς ἑξῆς: Τούς πρώτους χριστιανικούς χρόνους πού ἦσαν καί ὀλίγοι οἱ πιστοί, ἡ Θ. Μετάληψη γινόταν ὅπως σήμερα μεταλαμβάνουν οἱ ἱερεῖς στό Ἱερό Βῆμα. Συγκεκριμένα ὁ κάθε πιστός «τήν ἀριστεράν θρόνον ποιήσας τῇ δεξιᾷ» ἔπαιρνε τήν ἁγία μερίδα, Σῶμα Χριστοῦ, καί ἔτρωγε καί κατόπιν ἔπινε ἐκ τοῦ κοινοῦ καί ἑνός Ἁγίου Ποτηρίου τό Αἷμα Χριστοῦ. Μάλιστα τό Ἅγιον Ποτήριον τό κρατοῦσε ὁ διάκονος. Οἱ «Ἀποστολικές Διαταγές» μᾶς περιγράφουν τήν Θ. Μετάληψη ὡς ἑξῆς: «Ὁ μέν Ἐπίσκοπος διδότω τήν προσφοράν λέγων Σῶμα Χριστοῦ καί ὁ δεχόμενος λεγέτω Ἀμήν˙ ὁ δέ διάκονος κατεχέτω τό Ποτήριον καί ἐπιδιδούς λεγέτω Αἷμα Χριστοῦ» (Ἀπ. Διατ. P.G.1,1109). Ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων γράφει: «Προσιών μή τεταμένοις τοῖς τῶν χειρῶν καρποῖς προσέρχου μηδέ διῃρημένοις τοῖς δακτύλοις ἀλλά τήν ἀριστεράν θρόνον ποιήσας τῇ δεξιᾷ, ὡς μελλούσῃ Βασιλέα ὑποδέχεσθαι καί κοιλάνας τήν παλάμην δέχου τό Σῶμα Χριστοῦ, προσέρχου καί τῷ Ποτηρίῳ τοῦ Αἵματος» (Κατήχ. ΚΓ’ 21-22,P.G.33,1124). Μάλιστα ἡ σειρά μέ τήν ὁποία μετελάμβαναν οἱ πιστοί ἦταν: Πρῶτα ὁ Ἐπίσκοπος καί ὕστερα οἱ λοιποί κληρικοί «εἶτα τά παιδία καί τότε πᾶς ὁ λαός κατά τάξιν μετά αἰδοῦς καί εὐλαβείας» (Διατ. Ἀποστ. ΒΕΠ 2, VIII,14,158). Περαιτέρω μετά τούς πρώτους

αἰῶνες, ὅταν αὐξήθηκαν οἱ πιστοί χριστιανοί, γιά καθαρῶς πρακτικούς λόγους δηλαδή γιά νά μή παρατηρηθεῖ ἀταξία εἰσήχθη ἡ λαβίς μέ τήν ὁποία μετελάμβανον οἱ πιστοί Σώματος καί Αἵματος Χριστοῦ. Θαυμάσια εἶναι ἡ παράσταση μέ τόν ἀββᾶ Ζωσιμᾶ, ὁ ὁποῖος μεταδίδει τήν Θ. Κοινωνία στήν Ὁσία Μαρία τήν Αἰγυπτία μέ τήν ἁγία λαβίδα, ὅπως μᾶς περιγράφει ὁ ἅγιος Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων τόν 7ον αἰῶνα (Βίος ὁσίας Μαρίας P.G.87,3721). Ὅλοι πιστοί, λοιπόν, μετελάμβαναν ἀπό τήν μία λαβίδα τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὅλους τούς κατοπινούς αἰῶνες μέχρι καί σήμερα αὐτό τοῦτο τό «φάρμακον ἀθανασίας», τό «ἐφόδιον ζωῆς αἰωνίου», τό «ἀφανίζον φθοράν», τό «φυλακτήριον ψυχῆς καί σώματος». Μάλιστα ὁ Μ. Βασίλειος γράφει στήν 93η ἐπιστολή του «πρός Καισαρίαν Πατρικίαν περί κοινωνίας» ὅτι: «Καί τό κοινωνεῖν δέ καθ’ ἑκάστην ἡμέραν καί μεταλαμβάνειν τοῦ ἁγίου σώματος καί αἵματος τοῦ Χριστοῦ, καλόν καί ἐπωφελές, αὐτοῦ σαφῶς λέγοντος˙ «ὁ τρώγων μου τήν σάρκα καί πίνων μου τό αἷμα ἔχει ζωήν αἰώνιον». Τίς γάρ ἀμφιβάλλει, ὅτι τό μετέχειν συνεχῶς τῆς ζωῆς οὐδέν ἄλλο ἐστίν ἤ ζῆν πολλαχῶς; Ἡμεῖς μέντοι γε τέταρτον καθ’ ἑκάστην ἑβδομάδα κοινωνοῦμεν, ἐν τῇ κυριακῇ, ἐν τῇ τετράδι καί ἐν τῇ παρασκευῇ καί τῷ σαββάτῳ καί ἐν ταῖς ἄλλαις ἡμέρες, ἐάν ᾖ μνήμη ἁγίου τινός». (P.G.,32,484).

Ἀκόμη ὑπάρχουν καί οἱ Ἀποστολικοί Κανόνες οἱ ὁποῖοι διακελεύουν αὐστηρά ὅτι ἄν κάποιος ἐπίσκοπος ἤ πρεσβύτερος ἤ διάκονος ἤ (ἄλλοι) ἀπό τόν ἱερατικό κατάλογο, δέν μεταλάβει ὅταν τελεῖται ἡ Θ. Εὐχαριστία, πρέπει νά πεῖ τήν αἰτία. Ἄν εἶναι εὔλογη συγχωρεῖται, ἄν δέν τήν πεῖ, πρέπει νά ἀφορίζεται γιατί ἔγινε αἰτία νά βλαφτεῖ ὁ λαός καί γιατί κίνησε ἐναντίον ἐκείνου πού τέλεσε τήν Θ. Λειτουργία ὑποψίες ὅτι δέν τήν ἔκανε σωστά (8ος κανών) καί ἔπειτα ὅλοι οἱ πιστοί πού προσέρχονται στήν ἐκκλησία ὅταν τελεῖται ἡ θεία Εὐχαριστία καί ἀκοῦνε μάλιστα τίς Γραφές ἀλλά δέν παραμένουν στίς κύριες εὐχές καί δέν προσέρχονται στή θεία Μετάληψη πρέπει νά ἀφορίζονται γιατί δημιουργοῦν ἀταξία στό ἐκκλησίασμα. (9ος κανών). Οἱ παραπάνω κανόνες ὑπογραμμίζουν ὅτι δέν ἀρκεῖ ὁ ἐκκλησιασμός. Δέν εἶναι ἁπλῶς μία ἀτομική προσευχή στό ναό ἡ θεία Λειτουργία, οὔτε θέαμα καί ἀκρόαμα. Οὔτε μπορεῖ νά ἀρκεῖται στό ἀντίδωρο ὁ πιστός. Θεία Λειτουργία καί θεία Εὐχαριστία, τέλεση τοῦ Ἱεροῦ αὐτοῦ Μυστηρίου σημαίνει μετοχή στή Θεία Μετάληψη. Σαφέστατα ἡ Ἐκκλησία τό λέγει: «Γεύσασθε καί ἴδετε ὅτι Χριστός ὁ Κύριος». Ἄλλωστε, πώς θά ἐκφωνήσουμε: «Ὀρθοί μεταλαβόντες…» καί θά ψάλλουμε «Εἴδομεν τό Φῶς τό ἀληθινόν…». Συνειδητός χριστιανός εἶναι καί ὀνομάζεται ὁ προσερχόμενος καταλλήλως, πνευματικά προετοιμασμένος στήν θεία Μετάληψη τῶν Ἀχράντων καί φρικτῶν Μυστηρίων.

Ἀναφορικῶς μέ τό ἐρώτημα ἤ τήν ἀμφιβολία τήν ὁποία διατυπώνουν μερικοί ἄν δηλ. ὑπάρχει κίνδυνος μεταδόσεως ἀσθενείας ἀπό τήν Θεία Μετάληψη ἐπειδή χρησιμοποιεῖται ἡ ἰδία λαβίδα, ἡ ἀπάντηση εἶναι σαφέστατη ὅτι οὐδείς ἀπολύτως

κίνδυνος ὑφίσταται ἐν προκειμένῳ. Τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ πού κοινωνοῦμε εἶναι Αὐτός ὁ Ἴδιος ὁ Χριστός, ὁ Κύριος καί Θεός μας, καί ὁ Χριστός εἶναι ἡ ζωή, ἡ ὑγεία καί ὄχι ἡ ἀσθένεια, ἡ πτώση καί ὁ θάνατος. **Ὁ Χριστός οὔτε μολύνεται, οὔτε μολύνει.** Μόνον ἁγιάζει καί χαριτώνει, γιατί εἶναι ἡ Αὐτοζωή καί Ἀνάσταση. Ἡ Θεία Μετάληψη τῶν ἀχράντων Μυστηρίων εἶναι «φάρμακον ἀθανασίας», Πηγή Ζωῆς. Ἄλλωστε, **ποτέ κανείς ἀνά τούς αἰῶνες δέν ἔπαθε τό παραμικρό ἀπό τή Θεία Μετάληψη μέ τήν ἴδια λαβίδα, οὔτε λαϊκός οὔτε κληρικός.** Πρῶτοι θά εἶχαν ἀσθενήσει καί ἀποθάνει οἱ τόσοι καί τόσοι κληρικοί! Ἰδιαίτερα ἐν προκειμένῳ, πλεῖστες εἶναι οἱ μαρτυρίες τῶν κληρικῶν πού διηκόνησαν ἤ διακονοῦν στά νοσηλευτικά ἱδρύματα, οἱ ὁποῖοι οὐδέποτε ἔπαθαν τίποτα ἀπό μεταδοτική νόσο, τή στιγμή μάλιστα πού «καταλύουν» – ὅπως εἶναι γνωστό- ὅ,τι ἔχει ἀπομείνει στό Ἅγιο Ποτήριο μετά τή μετάληψη τῶν ἀσθενῶν καί μάλιστα φυματικῶν, λεπρῶν παλαιότερα κ.ἄ., γλείφοντας στήν κυριολεξία τήν Ἁγία Λαβίδα καί καθαρίζοντας πλήρως τό Ἅγιο Ποτήριο. Στό σημεῖο αὐτό ἀξίζει νά ἀναφέρουμε, μερικούς μόνον, ἱερεῖς – ἐφημερίους Νοσηλευτικῶν Ἱδρυμάτων τῆς πατρίδος μας οἱ ὁποῖοι διηκόνησαν ἐπί πολλές δεκαετίες σέ μεγάλα νοσηλευτικά κέντρα˙ Οὐδέποτε ἔπαθαν τι ἀπό τήν Θ. Μετάληψη. Πρόκειται γιά τούς κάτωθι: Πρῶτον βεβαίως ἀναφέρουμε τόν ἱερέα π. Χρύσανθο Κουτσουλογιαννάκη (†1972) στό Λεπροκομεῖο τῆς Σπιναλόγκας-Κρήτης καί τόν Ἅγιο Πορφύριο (†1991) στήν Πολυκλινική Ἀθηνῶν. Ἔπειτα τούς: π. Γεώργιο Κουτῆ (†1969) στό Ἀντικαρκινικό Νοσοκομεῖο «Ἅγ. Σάββας», π. Ἐλπίδιο Ὀρουντιώτη (†1983), ὁ δίδυμος ἀδελφός τοῦ Ἁγίου Φιλουμένου τοῦ Νεομάρτυρος, στόν «Ἐρυθρό», π. Ἀναστάσιο Δραπανιώτη (†1984) στό «Λαϊκό», π. Ἠλία Τσακογιάννη (μετέπειτα Μητροπολίτη Δημητριάδος, †1990) στόν «Εὐαγγελισμό», π. Εὐσέβιο Γιαννακάκη (†1995) στό «Ἱπποκράτειο», π. Εὐμένιο Σαριδάκη (†1999) στό Λεπροκομεῖο Ἀθηνῶν, π. Σωτήριο Κανναβό (†2014) στόν «Εὐαγγελισμό» κ.ἄ.

Ἀπόψεις καί γνῶμες ὅπως:«Εἶναι ἀπαίτηση τῆς σύγχρονης κοινωνίας, ὁ καθείς νά φέρνει ἀπό τό σπίτι του ἕνα πλαστικό κουταλάκι», ἤ «οἱ λοιμωξιολόγοι νά μή διστάζουν νά ποῦν ὅτι ὑπάρχει κίνδυνος δημόσιας ὑγείας ἡ μετάληψη μέ τό ἴδιο κουταλάκι» ἤ «νά διατάξει ἡ κυβέρνηση ἀπαγόρευση τῆς Θ. Κοινωνίας» ἤ «ἡ Ἐκκλησία κάμνει εἰσπήδηση στήν ἐπιστήμη» ἤ «νά πᾶμε τήν Θ. Κοινωνία στό Χημεῖο νά ἐξετάσουμε ἄν εἶναι Αἷμα Χριστοῦ», ὅλες αὐτές οἱ θέσεις ἐγγίζουν τά ὅρια τῆς ἄγνοιας, τῆς ἡμιμάθειας, τῆς θεολογικῆς ἀπαιδευσίας, τῆς ἀνυπαρξίας ἐκκλησιαστικῆς ἐμπειρίας, τελικά τῆς ἀπιστίας.

Ἀλλ’ ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ κατ’ ἐξοχήν χῶρος τῆς ἐλευθερίας. Κανένα δέν ἐξαναγκάζει. Ἡ προτροπή εἶναι διηνεκής. «Ὅσοι πιστοί» καί «μετά φόβου Θεοῦ, πίστεως καί ἀγάπης» προσκαλεῖ ἡ Ἐκκλησία νά προσέλθουν γιά τήν θεία

Μετάληψη. Μάλιστα **ὁ Ἀπ. Παύλος ὑπογραμμίζει ὅτι προκειμένου νά μετάσχει ὁ πιστός στή Θεία Κοινωνία πρέπει νά ἔχει προετοιμαστεῖ ἀναλόγως.** Γράφει:«Δοκιμαζέτω ἄνθρωπος ἑαυτόν καί οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καί ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω, ὁ γάρ ἐσθίων καί πίνων ἀναξίως κρῖμα ἑαυτῷ ἐσθίει καί πίνει, μή διακρίνων τό σῶμα τοῦ Κυρίου» (Α' Κορ. ια' 28-29). Ἰδιαίτερα ὁ Ἰ. Χρυσόστομος γράφει γι' αὐτή τήν πνευματική προετοιμασία: «Ἐάν δέν τολμᾶ κανείς μέ ἀκάθαρτα χέρια οὔτε ἁπλῶς νά θίξει ἀνθρώπινο ἱμάτιο βασιλικό, πώς θά τολμήσουμε περιφρονητικά νά πάρουμε τό σῶμα τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ, τό ἄμωμο, τό καθαρό, αὐτό πού ἐνώθηκε μέ τή θεία φύσι, πού μέ τήν χάρι του ὑπάρχουμε καί ζοῦμε, αὐτό πού συνέτριψε τίς πύλες τοῦ θανάτου καί ἄνοιξε τίς ἀψῖδες τοῦ οὐρανοῦ; Παρακαλῶ, ἄς μήν κατασφάξωμε τούς ἑαυτούς μας μέ τήν ἀναισχυντία, ἀλλά μέ δέος καί καθαρότητα ἄς τό πλησιάσουμε. Καί ὅταν τό ἴδης αὐτό τό σῶμα ἐνώπιον σου, λέγε στόν ἑαυτό σου: Χάρις σ' αὐτό τό σῶμα δέν εἶμαι πλέον ἐγώ γῆ καί σποδός, δέν εἶμαι πλέον αἰχμάλωτος, ἀλλά ἐλεύθερος. Χάρις σ' αὐτό ἐλπίζω νά ἀπολαύσω τούς οὐρανούς καί τά ἀγαθά τους, τήν ἀθάνατη ζωή, τήν ἀγγελική πολιτεία, τή συντροφιά μέ τόν Χριστό...Καθάριζε λοιπόν τήν ψυχή σου, προετοίμαζε τή διάνοια, γιά νά ὑποδεχθῇς τά μυστήρια αὐτά». (Α' Κορινθ., Λόγος κδ', ΕΠΕ, 18Α, σελ. 96 ἑπ.).

Ἡ Θεία Μετάληψη εἶναι θέμα πίστεως. Γι' αὐτό καί ἡ ἐκφώνηση – πρόσκληση περιέχει, τόν φόβο τοῦ Θεοῦ, τήν πίστη, τήν ἀγάπη. Εἰδικά ἡ πίστη ἐν προκειμένῳ δέν ἔρχεται νά καταργήσει τήν λογική. Ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται ἡ πλάνη ἐκείνων πού θεωροῦν τήν πίστη ὡς κατάργηση τῆς λογικῆς. Ἡ πίστη ὑπερνικᾶ τήν λογική δίχως ὅμως νά τήν θέτει σέ ἀργία. Ἡ πίστη εἶναι μεταφυσική, «πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων». Εἶναι ὁ χῶρος τοῦ ἐπέκεινα γιατί ἡ λογική εἶναι προωρισμένη γιά τά πεπερασμένα μέ ἐργαλεῖο τήν ἀπόδειξη. Ἡ πίστη δέν ἔχει ἀπόδειξη. Ὁ Θεός δέν ἀποδεικνύεται. Δέν ἐφευρίσκεται ἀπό τόν ἄνθρωπο. Ἀποκαλύπτεται. Βιώνεται. Γι' αὐτό καί ὅποιος δέν γνωρίζει τί εἶναι ὁ Χριστός, δέν μπορεῖ νά καταλάβει καί τί εἶναι ἡ Ἐκκλησία καί τί ἐπιτελεῖται στή Θ. Λειτουργία καί τί εἶναι ἡ θ. Μετάληψη. Γιά ὅλα χρειάζεται ἡ ἄλλη διόπτρα, ἐκείνης τῆς πίστεως.

Τό σπουδαιότερο τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ μετάδοση τῆς ἀθανασίας, ἀπό τήν Πηγή τῆς ἀθανασίας πού εἶναι ἡ Θεία Μετάληψη. Ὅταν κοινωνοῦμε Σώματος καί Αἵματος τοῦ Χριστοῦ τότε ζοῦμε ἕνα συνεχές Πάσχα, μία διάβαση στήν ἄλλη βιοτή τῆς αἰωνίου ζωῆς, τῆς νίκης κατά τοῦ θανάτου. Πρόκειται γιά τήν συμμετοχή μας στό Δεῖπνο τῆς ἀναστάσιμης χαρᾶς, τῆς χαρᾶς καί εὐφροσύνης ἐν Θεῷ. Καί «ἡ χαρά ἐν Θεῷ ἰσχυροτέρα ἐστί τῆς ἐνταῦθα ζωῆς». Καί ὁ εὑρών αὐτήν, οὐ μόνον εἰς τά πάθη οὐ περιβλέψεται, ἀλλ' οὐδέ ἐπί τήν ἑαυτοῦ ζωήν ἐπιστραφήσεται, οὐδέ αἴσθησις ἑτέρα γεννήσεται ἐκεῖθεν, εἰ ἐξ' ἀληθείας γέγονεν αὕτη» (Ἰσαάκ Σύρου, Τά εὑρεθέντα ἀσκητικά, σ.163 ἑπ.). Ἡ Θεία Μετάληψη εἶναι ἡ

μυστηριακή πρόγευση τῆς Ἀναστάσεως, τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τῆς εἰσόδου μας στή Χαρά τοῦ Νυμφίου τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ὁ ἀρραβών τῆς μελλούσης ζωῆς τοῦ Παραδείσου.

Μακάρι, μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀναπνοῆς μας νά μετέχουμε ἐπαξίως τῆς ἀθανάτου Τραπέζης ὡς συνδαιτυμόνες, μεταλαμβάνοντες Σώματος καί Αἵματος Χριστοῦ.